

Трофимюк Олеся Юріївна,
*асистент, кафедра історії української літератури
та компаративістики,
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка*

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ ПОЕТІВ-ШІСТДЕСЯТНИКІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У другій половині ХХ ст. у культурному житті України з'явилась плеяда молодих митців, які здійснили революцію в найрізноманітніших мистецьких сферах. Ця хвиля творчої свободи дала Україні й світові низку митців, імена яких на той час були незнайомими і новими, а згодом їх стали називати шістдесятниками. Започатковане насамперед поетами, шістдесятництво невдовзі набуло масштабу універсального соціокультурного феномену: літературно-мистецького, філософсько-ідеологічного, наукового, суспільно-політичного. В осерді цього руху були такі поети: Л. Костенко, В. Симоненко, М. Вінграновський, В. Коротич, Б. Олійник, І. Драч, В. Стус, Д. Павличко, І. Калинець та багато інших.

На підтвердження Людмила Тарнашинська зауважує: «Суспільно-політичні умови початку 60-х років ХХ ст., позначені хрущовською відлигою, помітною десталінізацією суспільства, щасливо поєднавшись із пориванням молодого покоління до самоствердження, естетизації мистецтва, пошуку нових форм художнього самовираження, якраз і явили нам феномен, який ми зємо українським шістдесятництвом» [7, с.11].

Під час вивчення курсу «Історія української літератури ХХ ст.» студенти четвертого року навчання, у другому семестрі, вивчають тему «Письменники шістдесятники».

Викладач повинен зосередити увагу студентів на таких важливих аспектах:

- художньо-естетичні підвалини українського письменства 60-х років ХХ століття крізь призму індивідуальних характеристик творчості письменників означеного періоду;

- світоглядно-естетичні та філософські пошуки поетів;
- поетика творів шістдесятників;
- місця й значення в літературному процесі доби ХХ століття;

- вивчення поезії Дмитра Павличка, Ліни Костенко, Василя Симоненка, Івана Драча, Ірини Жиленко та Василя Стуса.

Оскільки шкільна програма передбачає лише оглядову тему з літератури 60-х років, є необхідність детального вивчення творчості письменників-шістдесятників у вищій школі, а також допомогти студентам-бакалаврам, які опановують професію вчителя української мови і літератури, отримати ґрунтовні знання саме з цієї теми.

Вивчення української літератури у сучасних вищих навчальних закладах має суттєво відрізнятись від її інтерпретації у минулому. У процесі викладання історії української літератури ХХ століття необхідно акцентувати увагу на тому, що національне художнє мислення вирізняється концептуальною складністю. Воно постає явищем, яке привертає увагу своєю естетичною суперечливістю, розмаїтістю.

Тому, важливо створювати різноманітні плани практичних занять, які стимулюватимуть розвиток інтелектуальних можливостей студентів, формуватимуть нахил до самостійної пізнавальної та наукової діяльності, до системної самоосвіти. Важливо, ознайомлювати студентів із найновішими досягненнями в літературознавстві, оскільки це сприятиме продуктивній підготовці до занять.

Зважаючи на те, що «визначальними складниками національної методики вивчення української літератури є національний світогляд, основу якого становлять українське національне буття та українська національна ідея, національна психологія, національне виховання, українське народознавство» [1, с. 51], вважаємо доцільним зосередити увагу на поезії шістдесятників, зокрема Василя Стуса.

Багатогранна творчість Василя Стуса належить до вершинних надбань світової поезії. У стусознавстві накопичено значну кількість наукових праць, критичних та публіцистичних виступів, спогадів тощо. Поезія В. Стуса наразі є актуальною, оскільки репрезентує загальнолюдські та національні цінності. Його творчість синтезує ознаки різних стилів і напрямів (зокрема, екзистенціалізму, експресіонізму, сюрреалізму), демонструє еволюцію поетичного мислення, вражає своєю енергетикою. Усе це свідчить про те, що

перед сучасними дослідниками (а до них зараховуємо і студентів-філологів) постійно відкриваються нові грані творчості В. Стуса.

Після вивчення творчості Стуса студенти повинні знати:

- біографію Василя Стуса;
- основні етапи в еволюції Стусової поезії;
- основні наукові праці про творчість В. Стуса;
- характеристику збірок «Палімпсести», «Зимові дерева», «Час творчості», «Веселий цвинтар», «Круговерть», «Птах душі».

Переконані, що вивчення поезій шістдесятників допоможе студентам: орієнтуватися в науковій літературі про лірику, цілісно аналізувати поезію, володіти основними стратегіями написання наукових робіт про ліричну поезію, аналізувати й інтерпретувати поетичний текст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Веретій О. Методика вивчення української літератури на сучасному етапі: основні ознаки і поняття. *Дивослово*. 2012. С. 51–57.
2. Дисиденти. Рух Опору в Україні: 1960–1990. Енциклопедичний довідник. *Музей-архів і документальний центр українського самвидаву при вид-ві «Смолоскип»*; Передм. О. Зінкевича, О. Обертаса. Вид. 2-ге, допов. Київ: Смолоскип, 2012. 560 с.
3. Коцюбинська М. Мої обрії: в 2 т. Київ: Дух і Літера, 2004. Т. 1. 336 с.; Т. 2. 386 с.
4. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ –поч. ХХІ ст.: підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013. Т. 4: У сподіваннях і трагічних зламах. 2017. 576 с.
5. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики. Київ: Академія, 2010. 520 с.
6. Саєнко В. Українська література ХХ століття: діапазони творчих голосів і мистецьких відкриттів. Вибрані літературознавчі праці. Львів: Піраміда, 2016. 868 с.
7. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління (історико-літературний та поетикальний аспекти). Київ: Смолоскип, 2019. 592 с.